

ID-DIRETTORAT GĦAL KWALITÀ U STANDARDS FL-EDUKAZZJONI
Id-Dipartiment tal-Kurrikulu u l-eLearning
It-Taqsima tal-Assessjar Edukattiv

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Primarji 2013

Is-Sitt Sena

L-ISTUDJI SOĊJALI

Il-Ħin: Siegħa u Kwart

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Il-Marka minn 100

AQRA SEWWA DAN LI ĠEJ:

- Imla ismek u l-klassi.
- Qabel tikteb it-twegiba, ara li tkun fhimt sewwa l-mistoqsija.
- Jekk ma tkunx taf tagħti xi twegiba, ħalliha vojta u kompli l-oħrajn, imbagħad erġa' ippruvaha fl-aħħar.
- Jekk tieġu żball, ingassah pulit u erġa' ikteb.
- Meta tlesti, erġa' ara l-karta kollha mill-bidu biex tirrangja xi żbalji li jista' jkollok u timla dak li ħallejt barra.

1. **IL-KOMUNIKAZZJONI.** Aqta' sing taht it-tajbin.
- (a) L-iktar mod popolari kif nikkomunikaw ahna l-bnedmin bejniethom huwa permezz:
- tat-televisin,
  - tar-radju,
  - tal-gazzetti,
  - tal-lingwa.
- (b) Biex inzommu ruħna aġġornati mal-ġrajjet kurrenti, nistgħu:
- immorru ngħumu kuljum,
  - naqraw il-gazzetti,
  - insiefru darba kull sena,
  - immorru l-quddies kuljum.
- (c) Il-maġġoranza tal-Maltin jikkomunikaw bejniethom bil-lingwa:
- Russa,
  - Franciża,
  - Taljana,
  - Maltija.
- (d) Żewġ lingwi barranin, użati spiss minn ħafna Maltin, huma:
- l-Ingliż u t-Taljan,
  - l-Ispanjol u l-Portugiż,
  - il-Grieg u l-Latin,
  - l-Għarbi u l-Aramajk.
- (e) Id-demokrazija f'pajjiżna tista' tissaħħaħ meta fuq il-mezzi ta' komunikazzjoni:
- jixxandru ħafna reklami,
  - naraw ħafna films,
  - nisimgħu opinjonijiet differenti,
  - tixxandar mużika Maltija.
- (f) Biex inwasslu messaġġ kontra xi forma ta' diskriminazzjoni, nistgħu:
- immorru ngħumu kuljum fix-xahar ta' Settembru,
  - nagħmlu mixja twila fid-dlam,
  - intellgħu esibizzjoni,
  - insuqu r-roti fuq il-lemin tat-triq.

- (g) Meta l-membri ta' xi grupp ikollhom nuqqas ta' ftehim, għandhom:
- jgħajtu sakemm jiżvugaw ir-rabja tagħhom,
  - jiddiskutu sakemm jaslu għall-kompromess,
  - imorru l-qorti,
  - jiktbu fil-gazzetti.

- (h) Li membri ta' xi grupp mhux dejjem jaqblu bejniethom, hija xi haġa:

- normali għall-aħħar,
- ta' barra minn hawn,
- tant rari li għandha tixxandar fl-aħbarijiet,
- li dejjem twassal biex xi hadd jispiċċa l-ħabs.

(marka 1 x 8 = 8 marki)

2. Immarka bis-sinjal (✓) dawk l-l-azzjonijiet li jistgħu jgħinu biex bejniethom ikun hemm komunikazzjoni effettiva. Hares lejn l-eżempju.

Eż:	<i>Il-komunikazzjoni tgħin hafna biex iċ-ċittadini jgħixu f'ambjent ta' paċi.</i>	✓
a	Għandna nisimgħu hafna lil xulxin.	
b	F'diskussjoni taħraq nistgħu nsemmu d-difetti ta' xulxin.	
c	Għandna naqraw biss l-ideat ta' dawk li jaqblu dejjem magħna.	
d	Fil-ġurnali għandu jkun hemm spazju għal opinjonijiet differenti.	
e	Anke meta ma naqblux ma' xi idea, għandna nirrispettaw dik l-idea.	
f	Fuq kull stazzjon tat-televixin għandhom jinstemgħu ideat differenti.	
g	F'argument għandna nippruvaw nifhmu l-punti li jkun qed jagħmel haddieħor.	
h	Iċ-ċinema u r-radju huma mezzi ta' komunikazzjoni li jgħinuna nifhmu lil xulxin aktar.	
i	Għandna nippruvaw naħdmu mal-membri kollha tal-grupp.	
j	Għal-laqqgħat tal-grupp għandhom jattendu biss dawk li jaqblu mal-mexxej.	
k	Il-maġġoranza għandha dejjem tirrispetta l-ideat tal-minoranza.	
l	Meta fil-grupp ikun hemm nuqqas ta' ftehim bejn il-membri, dawk li ma jaqblux mal-maġġoranza għandhom jitolqu mill-grupp u jagħmlu grupp ieħor.	

(marka 1 x 8 = 8 marki)

3. Dan ir-ritratt jurina xi għerien lejn in-naħat tal-irdumijiet ta' Haġ-Dingli. Wiegħeb bil-għajjnuna tar-ritratt.

(a) Kemm taħseb li damu biex iffurmaw dawn l-għerien, iktar jew inqas minn elf sena?

_____
_____
(2)

(b) Kif taħseb li ffurmaw dawn l-għerien?

_____
_____
(2)

(c) Semmi għar magħruf ħafna fil-Gżejjer Maltin. _____ (2)

(d) Meta l-ilma jidħol fil-blat u jqattar mis-saqaf tal-għar, jiffurmaw qishom xemgħat imdendlin mis-saqaf. X'jissejġu dawn? _____ (2)

(e) Meta dawn l-ispeċi ta' xemgħat jiffurmaw mill-art, did-darba x'jissejġu? _____ (2)

(2 marki x 5 = 10 marki)

4. Il-passaġġ fil-baħar li fil-mappa jidher immarkat bi vlegġa, huwa dak tad-DARDANELLI. Wiegħeb bil-għajjnuna tal-mappa.

(a) Mid-Dardanelli tista' tidħol fil-Baħar Żgħir immarkat bin-numru 2. X'jismu dan il-baħar? _____ (1)

(b) X'jismu l-Baħar immarkat bin-numru 3? _____ (1)

(c) X'jissejjaħ il-Baħar immarkat bin-numru 1? _____ (1)

(d) Id-Dardanelli jmissu mal-pajjiż immarkat bl-ittra A. X'jismu dal-pajjiż? _____ (1)

(e) X'jismu l-pajjiż immarkat bl-ittra B? _____ (1)

(f) Passaġġ ieħor fil-baħar immarkat bin-numru 1 huwa dak tal-Kanal ta' Swejz. Il-Kanal ta' Swejz huwa passaġġ naturali jew imħaffer mill-bniedem? _____ (1)

- (g) Ma' liema pajjiż imiss il-Kanal ta' Swejz? _____ (1)
- (h) Ghid għaliex il-Kanal ta' Swejz huwa importanti ħafna għall-kummerċ.

_____
_____

(10 marki)

5. **Wieġeb il-mistoqsijiet dwar IL-ĠEBLA MALTĠJA.**

- (a) Fir-ritratt jidher razzett fil-kampanja Maltija. Liema saff tal-ġebbla Maltija nużaw biex nibnu razzett bħal dan?

_____ (2)

- (b) Għaliex nużaw din it-tip ta' ġebbla biex nibnu?

_____
_____ (2)

- (c) Minbarra xi razzett, semmi tip ta' bini ieħor li nibnu bl-istess ġebbla li qed insemmu.

_____ (2)

- (d) Minn fejn ingibu dan it-tip ta' ġebel biex nibnu bih?

_____ (2)

- (e) Mill-postijiet tal-lista li ġejja, iktib isem ta' raħal li huwa magħruf biex ingibu minn ħdejh il-ġebbla li nużaw għall-bini f'Malta? (VALLETTA, IL-FURJANA, IL-MARSA, L-IMQABBA, TAS-SLIEMA).

_____ (2)

- (f) Liema saff tal-ġebbla Maltija nużaw biex minnu nagħmlu ż-żrar li nħalltu fil-konkos?

_____ (2)

- (g) Fil-passat, il-borom li konna nsajru fihom kienu jkunu magħmula mill-fuħħar. Liema saff tal-ġebbla Maltija jintuża biex minnu nagħmlu l-fuħħar?

_____ (2)

(2 marki x 7 = 14-il marka)

6. **AQRA:** Il-karozzi, kemm dawk privati kif ukoll tal-linja, illum m'għadhomx xi h... su; saru b'zonn. Imma rridu niftakru li l-*exhaust* li joħroġ mill-karozzi ma jagħmilx tajjeb... saħħitna. **WIEĠEB.**

(a) L-inqas ammont ta' *exhaust* joħroġ minn karozza tal-linja, minn karozza privata jew minn trakk? _____ (1)

(b) Għaliex jaqbel li nużaw il-karozzi tal-linja?
_____
_____ (2)

(c) X'inhu l-aħjar li nużaw, il-petrol biċ-ċomb jew il-petrol bla ċomb? _____ (2)

(d) Għaliex? _____ (2)

(e) Għaliex l-*exhaust* jagħmlilna l-ħsara? _____ (3)

(f) Semmi tliet postijiet fejn nistgħu mmorru bil-mixi jew bir-rotta minflok bil-karozza u hekk innaqqsu l-ħmieġ mill-arja. _____ (3)

(13-il marka)

7. **Aqta' sing taħt ir-risposti t-tajbin:**

- (a) (L-Ingilterra, Kreta, L-Amerika, L-Iżlanda) hija gżira li tinsab fil-Baħar Mediterran.
- (b) Il-gżira ta' Korsika politikament tagħmel parti minn (Spanja, Franza, Iżrael, Malta).
- (c) (Il-Greċja, Il-Ġermanja, L-Iskozja, L-Iżvezja) huwa pajjiż li jmiss mal-Baħar Mediterran.
- (d) Il-belt kapitali tal-Portugall hija (Parigi, Madrid, Liżbona, Aten).
- (e) Nistgħu niġġieldu lill-problema tal-iskart billi (narmu, nirroraw, nesportaw, nimportaw) xi oġġetti li tiġrilhom il-ħsara.
- (f) (Il-gazzetti, Il-karozzi, Il-weraq, Il-fjuri) nistgħu nitfgħuhom fil-kontenitur immarkat 'KARTA' meta mmorru fil-bring-in-site.
- (g) Bosta affarijiet li nieħdu fil-bring-in-sites jiġu (irrestawrati, irriċiklati, mormija, maħżuna).
- (h) Meta nużaw karta rriċiklata nkunu qegħdin insalvaw (il-baħar, il-foresti, id-deżerti, l-għasafar).

(marka 1 x 8 = 8 marki)

8. **Wieġeb dwar IL-PREISTORJA:**

(a) Fl-istampa jidhru fossili li sibna fis-sit Preistoriku ta' Għar Dalam. Xi tfisser il-kelma PREISTORJA?

_____ (2)

(b) Agħti raġuni waħda għaliex ngħidu li Għar Dalam huwa importanti għall-istorja ta' Malta. _____

_____ (2)

(c) Fl-istampa jidher it-tempju megalitiku ta' Haġar Qim mgħotti b'tinda. Għaliex għattejnieh bit-tinda?

_____ (2)

(d) Semmi żewġ tempji megalitiċi oħra minbarra ta' Haġar Qim.

_____ (2)

(e) Kif inhu magħruf l-Ipoġew famuż li għandna fil-Gzejjer Maltin?

_____ (1)

(f) X'inhom d-differenza bejn tempju u ipoġew?

_____ (2)

(11-il marka)

9. **Wieġeb dwar l-ASSEDJU L-KBIR tal-1565:**

(a) Fir-ritratt jidher il-mexxej tal-Maltin u l-Kavallieri fl-Assedju l-Kbir tal-1565. X'kien jismu?

_____ (1)

(b) Il-personaġġi li ġejjin kollha kellhom x'jaqsmu mal-Assedju l-Kbir. Wieħed minnhom qatt ma ġie Malta. Ikteb ismu fil-vojt. (LA VALETTE, SULEIMAN, MUSTAPHÀ PAXÀ, PIALÌ PAXÀ, DRAGUT).

_____ (1)

(c) Fir-ritratt jidher il-forti Sant'Iermu. Fl-Assedju l-Kbir tal-1565, it-Torok għaliex attakkaw l-ewwel lil din il-fortifikazzjoni?
_____ (2)

(d) Semmi fortifikazzjoni li giet attakkata mit-Torok imma ma ċedietx.
_____ (2)

(e) Agħti raġuni waħda għaliex it-Torok attakkaw lil Malta fl-1565.
_____ (2)

(f) Agħti raġuni waħda għaliex it-Torok tilfu l-assedju kontra l-Maltin u l-Kavallieri.
_____ (2)

(10 marki)

10. **WIEĠEB dwar IL-BINI TAL-BELT VALLETTA.**

(a) Fir-ritratt tidher il-Berġa ta' Aragona. X'nifhmu meta ngħidu **BERĠA**?
_____ (2)

(b) X'nifhmu biha meta ngħidu li l-bini tal-berġa huwa simmetriku?
_____ (2)

(c) Semmi berġa oħra, minbarra dik ta' Aragona, li l-Kavallieri bnew fil-belt Valletta.
_____ (1)

(d) Fir-ritratt tidher il-knisja prinċipali li l-Kavallieri bnew fil-Belt Valletta. Għal liema qaddis giet iddedikata din il-knisja? _____ (1)

(e) Iddeskrivi din il-knisja minn barra: _____ (1)

(f) Iddeskrivi l-istess knisja minn ġewwa: _____ (1)

(8 marki)

TMIEM IL-KARTA